

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամսոյ 31րդ տարեշրջանի (1915 տարի) բաժնորդացինն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 10 ֆրանկ. ԿԱՆԻՒԿ: Ամսական բաժնորդացինն է 2 ֆրանկ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 1 ֆրանկ. Կամակ կամ դրամ գրկել այս հասցեով.

M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

Լ.Ա. ՏԱՐԻ

1915 ՕԴՈՍՏՈՍ 18 Ն.
(2.Տ. 1915 Սպասում 5)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը եթէ հարկ համարի, համապատասխան և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն գրկուած գրութիւնները: Գարաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 օտարի կարծէ. 1 գլխագիրը 2 օտարի: Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadié, 17

ԲԱՑՈՒԱԾ Ե
ԲԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐՄԵՆԻԱ"
Լ.Ա. ՏԱՐԵՇԵՐՁԱՆԻՆ
(1915 ՕԴՈՍՏՈՍ — 1916 ՅՈՒՆԻՍ)

Ամսոյ 31րդ տարեշրջանի (1915 տարի) բաժնորդացինն է 20 ֆրանկ (4 տարւոր ամեարեկան կամ 7 րոտի և 50 կպի. ուսուցան) ամէն տեղի համար, ի թույլ տուած: Թիւրքիայի և Պարսկաստանի, ուր կը գրկուի կէս բաժնորդացինով, այսինքն ամսական տարեշրջանի համար 10 ֆրանկ բաժնորդացինով: Կարելի է բաժնորդացի ըլլալ ինչ նաեւ քանի՜ ամի: Կամար ուր աւելի, ամսական 2 ֆրանկ (40 սէնթ = 75 կպի. հաշուելով, կուտ 1 ֆրանկ Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար):

Յայտնի է ապրիլէ ինչ ամսէն որ Արմենիայի Օթմանական տարածքներէն ելած են մեր հրատարակած Օթմանական կաթիլի համարները: Կանոնադրին համեմատ, իրատեսք կը նշանակէ Արմենիայի տարածքներէն, քանի՜ ամի համար որ ապրիլէ ինչ ստացած լրագրի ծրարին մէջ գրուելով և կէս բաժնորդացինով, ապրիլէ ամսական յիշանքին համար 10 ֆրանկ ուր, կամ ամսական 1 ֆրանկ Կարելի է նաեւ Օթմանական նշանակած բաժնորդի հասցէին ուղղակի գրել: Ինչիւր, 12½ ֆր. (2½ տրո) բաժնորդացինով:

Ե. ՓԱՐՔՈՒԹԱՆԱՆ ԶԻՆՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

	Փր. անգլ.
Ս. Հայ գլխագրութիւնը մեծ թ. տպագր.	40
Բ. — Է. (Ապագան)	
Բ. Թիւրքիայի Հայերէն և իրենց գրագրութիւնը (Գրեց Մ. Ա. Կարսեան)	50
Թ. Ե. Արմ. իտալ. լրագրար (Ա. տարի)	1,40
Ժ. Վրաց	20
Ժ. Ա. Թուրքիայի լրագրար	20
Ժ. Բ. Նիւտրիէ Մ. Գորբապետ ինչ լրագրար տպագրութիւնը	15
Ժ. Ար. Կարսի նշանակած իտալ. լրագրար (Գրեց Մ. Ա. Կարսեան)	1,40
Ժ. Գ. Մի. գրագր.	20
Մարտի 15-ին զարմ. գրկուած փոստի ծախսը և 4րդ վերադարձ հրատարակողէն	

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Հայկական կենտրոնական կոմիտէն եւ Կովկ. 2. Բարեգործ. Ընկ. Խորհուրդը նորից կազմակերպում են բժշկ. աստիճանական խմբեր. վանի, Մանուկների և Արտիկների շրջանների համար, որի համար հարկուոր ենք խնդրել, ինչպէս նաեւ ինտելիգենտ կառավարիչներ իրաւորի համար: Պայմաններ՝ բժշկին 400 րոտի ամսական, ֆէլդշերներին 130 րոտի, կառավարիչներին 100 րոտի, թույլ ճանապարհածախսից, Ծանկացողները կարող են իրանց յայտարարութիւններն ուղարկել հետեւեալ հասցեով.

Société de Bienfaisance Arménienne
Place Abas-Abadskaya, N° 7
TIFLIS (Caucase Russie)

ՆԱՐՄԵՆԻԱՆ ԾԱՆՈԹԱՆՆԵՐ ԻՆ

Արմենիայի Օթմանական տարածքներէն ելած են մեր հրատարակած Օթմանական կաթիլի համարները: Կանոնադրին համեմատ, իրատեսք կը նշանակէ Արմենիայի տարածքներէն, քանի՜ ամի համար որ ապրիլէ ինչ ստացած լրագրի ծրարին մէջ գրուելով և կէս բաժնորդացինով, ապրիլէ ամսական յիշանքին համար 10 ֆրանկ ուր, կամ ամսական 1 ֆրանկ Կարելի է նաեւ Օթմանական նշանակած բաժնորդի հասցէին ուղղակի գրել: Ինչիւր, 12½ ֆր. (2½ տրո) բաժնորդացինով:

Ուստի կը պարտաւորինք ղեկուցանել բոլոր Արմենիայի Օթմանական տարածքներէն ելած ամսական լրագրի ծրարին մէջ գրուելով և կէս բաժնորդացինով, ապրիլէ ամսական յիշանքին համար 10 ֆրանկ ուր, կամ ամսական 1 ֆրանկ Կարելի է նաեւ Օթմանական նշանակած բաժնորդի հասցէին ուղղակի գրել: Ինչիւր, 12½ ֆր. (2½ տրո) բաժնորդացինով:

Խմբագիր, անօրէն

Արմենիայի լրագրին

Ե. ՓԱՐՔՈՒԹԱՆԱՆ

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Վեհ. Կանոնադրութիւնը կոմիտէն վանի Հայերէն. — Հայկական ճգնաժամը եւ Մարտի 15-ի Հայերը. — Յուսկանիւրը պատերազմը եւ Հայերը. — Մանուկների և Արտիկների շրջանների համար, որի համար հարկուոր ենք խնդրել, ինչպէս նաեւ ինտելիգենտ կառավարիչներ իրաւորի համար: Պայմաններ՝ բժշկին 400 րոտի ամսական, ֆէլդշերներին 130 րոտի, կառավարիչներին 100 րոտի, թույլ ճանապարհածախսից, Ծանկացողները կարող են իրանց յայտարարութիւններն ուղարկել հետեւեալ հասցեով.

ՎԵՆ. ԿԱՐՔՈՒԹԱՆԱՆ ԿՈՆԴԱԿՐ

Գերագ. ճառաց Գրխատուի եւ անհատական կամ օրէն Աստուծոյ Եկեղեցւորացիներ եւ Կանոնադրութիւնը Ամենայն Հայոց Մայրաքաղաքի Պատրիարք Սամաթական նախարարութեան Արարատեան Աւարեղան Մայր Եկեղեցւոյ Սրբոյ Կանոնադրութիւնը, հարազատ հայկազուն որդւոց Միւրոց, բնակիչոց ի տիրաւորեալ վանք քաղաքի և ի վիճակ վասպուրականի, հոգեշնորհ վանա, հարց և սրբակրօն միտքանից վանա, ընկից հայոց, բարեկրօն քահանայից, մեծարգոյ անդամաց գաւառական և բնակիչական, կրօնական և քաղաքական ժողովոց, բարեկրօն հոգաբարձութեանց եկեղեցիաց և դպրաց, վաստակաւոր ուսուցչաց, աշխատակերպ վաճառականաց և արհեստագործաց, քրմանքան երկրաց, զործաց և շինականաց, համեմատ վաղ ակնանց և օրիորդաց հայոց աշխարհին վաստակարականի, շնորհք Աստուածային, ոհր և միտքանութիւն, ողջոյն քրիստոսաւանդ և օրհնութիւն հայրապետական:

Բողոքադրար և սակուն մոյս վարդն հայոց, ի պատեհաւ տարաբաղ ճանդամանց և պայմանաց պատմական կենաց մերոց, միշտ և հանապաղ ստիպելու կայ մաքառի ընդդէմ բողոքարարի արգելանց և անդադար հալածանաց, վասն պատաւար գոյութեան և ազգային բուստարութեան իւրոյ Յուսկանիւր

տեսանեմք, զի լինեաց ազգային պայութեան մերոյ ոչ գոյ պար և ծամակ, յորում աշխարհն հայոց և նահատակ եկեղեցին մեր, հանդերձ ժողովրդային իրաւագաւ մնային յաղտից և յասպատակութեանց թշնամեաց և վայրենարար ժողովրդաց: Մակայն դահմանակութեամբ և միւլթարութեամբ յիշեմք ուստ, զի ազգային հոգեկան կարմն հայոց մնայր հանապաղ աննկուն և անյաղթ:

Արդէն իսկ գիտեք, սրբեակք մերեկիք, եթէ նախնիքն մեր երանեւ իւր սրբիւր հայրաման դմեակարանեալ ի ինչ անբաւ և խաղաղական տոնարար կրկին վասն փրկութեան հայրենեաց և եկեղեցւոյ մերոյ, ի ձեռաց տնիրաւ բնաւորաց և նեղչաց ազգիւ մերոյ: Եւ յայնպիսի իսկ յաւար Եկեղեցին հայրապետեաց և ողջն մեր տոյր և յաստ Վարդգէսեան և աշխարհական գործիչ անձնագոհ, որոց օգիքն ամբարշտեալ և զօրացեալք Աստուածային շնորհք և բարոյական արժանեք, և ինքեանք առաքինական դործովք զարգարեալք, զիմեղբաւ ինչէն աներկիւց սրբիւ բնաւոր հայրամանաց և տանջանաց թշնամեաց իւրեանց, որոց վասն ու եկեղեցին և ժողովարդն մեր յիշէ զնոսա օրհնութեամբ և երախտագիտութեամբ:

Եկեղեցւոցանեմք ձեզ, ովք քաջարի դաւակնեք մեր, զի ի հինգերորդ դարաւ մեծաւ զօրութեամբ գործողացեալ բնաւոր Յաղկեման, մինչ յայնայր ծանրութեամբ հարկաց և զինաւորութեամբ, զօրք և զօրական, նաք իւրովք ողջացեցանել իտպառ զեկեղեցին և զժողովարդն հայոց, առաքինի և քաջարի նախնիքն մեր, ու շնորհեալք, անձնագոհ վարդապետք և քաջամարտիկ վահագնեալք իրաւաւորութեամբ ելին ընդդէմ բնաւորաց ի պատեհարար և վարդապայն արեամբ իւրեանց փրկեցին զազգն և զեկեղեցին ի կորստենէ:

Այսօր եւս զնայն տեսանեմք, Պատմական թշնամիք մեր ոչ ազգային ի դաւադրութեանց և ի շարահանար

մեքենայութեանց իւրեանց, Հրոտա-
կախութեան թիւերաց և գայրեհարա-
բոյ քիւրդաց ասպատակներ և կոր-
ծաններ զշէն գիւղորայս հայոց, անխը-
նայորար կոտորեն և խողխողեն զան-
մեկ զաւակունս մեր, սրբապղծեն
զազգային կրօնական և զընտանեկան
սրբութիւնս մեր, զամենայն ինչ սրոյ
և հրոյ ճարակ աննկոյ, Յամենայն
կողմանց Հայաստանի, ի Քաղէշ, ի
Մուշ, ի Կարին և յայլ քաղաքաց,
ի Սամուղ և ի Կիլիկիոյ լսեմք զորքս
և զաղապարս անօգնական և անզէն
զաւակացս, սրոյ վարդապոյն արիւն
կրկին հոսի և խառնի ընդ աղբիւրս
և ընդ գետս ալաւոր Հայաստանի,

Գոհութիւն և փոռս վերառաքեմք
առ Աստուած, զի դուք, որդեակք
սիրելիք, անձնագոհ քաջութեամբ
ձերով, շուտափոյթ օգնութեամբ քա-
ջարի յօրաց մեծին Ռուսիոյ և քա-
ջամարտիկ կամաւորաց մերոց, փըր-
կեցայք յանգութ թշնամեաց, և
այսօր սրտեռանդն ոգով աշխատի-
նիք վասն փրկութեան եղբարց և
քերց ձերոց, որք ի յուսահատ վի-
ճակի կան, և վասն աղաւաթեան
ազգիս հայոց ի բռնութենէ և ի դա-
րաւոր կապանաց թիրաքաց:

Պատիւ և ողջն ձեզ և յարգանք
քաջութեան ձերում, զի դուք, սի-
րելիք, ցուցիք աշխարհի եթէ գի-
տէք անձնագոհութեամբ և համե-
բաշի ազգասիրական գործակցու-
թեամբ պաշտպանել զազգային իրա-
ւունս և զարմանապատուութիւն ձեր:

Ուստի և զհայրենասիրական միա-
սիրտ գործունէութիւն և զխելացի
քաջագործութիւն ձեր համարելով
արժանի ամենայն շատապօխութեան
և քաջախիտութեան, այսու հայրա-
պետական կոնգակաւս, ի ս. Միս-
նակէլ ատենարէս և ի Մայր Աթոռոյս
օրհնեմք զձեզ զամենակին և մազ-
թեմք ի Տեառնէ պարզեմք ձեզ կար
և զօրութիւն, քաջառողջութիւն և
յաջողութիւն յամենայն գործս ազ-
գայինս:

Ի իսոյս եւք, զի նախաձեռնու-
թեամբ և օգնութեամբ մեծազօր
Ռուսիոյ և զաշնակից պետութեանց
իւրոց վախճան լիցի դաւաւոր ասն-
կանաց և զերութեան հայոց, Հա-
ւատամք զի մերձ է փրկութիւն ժո-
ղովրդեան իմոյ և արչալոյսն աղա-
տութեան թիրաքահայաստանի:

Ոն ուրեմն, որդեակք սիրելիք,
քաջալիրացարուք և լի յուսով և հա-
մերաշի ոգով գործեցէք, առ ի
վերականգնել զնախնի փառս հայ-
րենեաց մերոց:

Տէր Աստուած փրկեսցէ զձեզ յա-
մենայն փորձութեանց և ի նեղու-
թեանց և յորոգայթից շարաննդ
թշնամեաց:

Առաքեմք առ ձեզ զմիաբան Մայր
Աթոռոյս զգերաշնորհ Սահակ ար-
քեպիսկոպոսն, որ ունի մխիթարել և

սփոխել զամենեւին, որում տուաք
նաև զանհրաժեշտ հրահանգս վասն
գործունէութեան իւրոյ:

Ողջ լերուք, զօրացեալ շնորհօք
Ս. Հոգւոյն և յաւեւ օրհնեալ ի
մէնջ, ամէն:

ԳԵՌՐԳ Ե.

Կամող իկոս Ամենայն Հայոց

Գրեցաւ կոնդակս հայ-
րապետական ի 27 մա-
յիսի 1915 ամի, ըստ
տոմարիս ՌՅԿԳԻ ի հայ-
րապետութեան միջոց
Գ. ամի, յԱրարատեան
Մայր Աթոռ ս. Էջ-
միածնի, ի վաղարշա-
պատ թիւ 920:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԵՐԱԺՈՐԸ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԵԼԻ ՀԱՅԵՐԸ

Գիտեմ որ Արմէնիան ըստ իւր որդե-
գրած ուղղութեան՝ հիմնուած օրէն
նախուհաճ է հայկական դատին ու
ըստ կարելոյն քիչ կը գրադի տե-
ղական խնդիրներով. սակայն ներուի
ինձ մի քանի խորհրդածութիւններ
յայտնել և թելադրութիւններ ընել
Մարտիի հայ գաղթականութեան,
որուն մէկ անդամն եմ չորձ 18 տա-
րիէ ի վեր ի շնորհս համիտեան հա-
ւածանքներուն Մարտիլ ապաստա-
նելովս, նկատելով որ խորհրդածու-
թիւններս կապ անին հայութիւնը
չահադրող ազգային շահերու ընդ-
հանուր ուղղութեան հետ:

Թէ՛ եւրոպական լրագիրները և
թէ՛ կովկասէն եկած հայ թերթերը
ժամանակին իրազեկ կընեն զմեզ
հայկական ճշմարտի օր ըստ օրէ
ստատկանարան և թրքական եղեռնա-
գործութեանց մանրամասնութիւն-
ներուն որոնց ենթարկուած է ոչ
միայն մասնաւորապէս Տաճկա-Հա-
յաստանի ազգաբնակչութիւնը՝ այլ և
ամբողջ թիրաքիստանի հայութիւնը
որ կը գաղարուի երիտասարդ թիր-
քերու քեթիմին տակ կայսրութեան
զանազան անկիւնները:

Բեթրոկիստէն հասած 12 օգոստո-
թուականաւ հեռագիր մը կը ծա-
նուցանէ թէ թիֆլիզէն լուր առ-
նուած է որ 60.000 հայ փախստա-
կաններ ևս հասած են կովկաս և ու-
րիշ 100.000 անոններու գաղութը կը
սպասուի ի վան. նմանապէս Պարս-
կաստանի հայ գիւղերէն արտագաղթ
մը հաւանական կերբի:

Միւս կողմանէ շարունակ գովեստ-
ներ կը լսենք հայ կամաւորներու
մասին, որք ուսւ քանակի կողքին
կուսելով հառարակաց թշնամոյն
զէմ, գնահատելի ծառայութիւններ
կը մատուցանեն. Արդ կը հարցնեմ,
ինչ կընեն արտասահմանի հայերը
ընդհանրապէս և ի մասնաւորի Մար-
տիլի մեր գաղթականութիւնը իբր
զօրութեան տարր մը երբ Հայաս-
տան աշխարհ գոյութեան կոխը կը
մզէ, փոքր ազգութեանց պաշտպան
զաշնակից պետութեանց հետ:

Թուրքիոյ հետ պատերազմի յայ-
տարարութիւնէն քանի մը ամիս

անցնելէ վերջը միայն յանձնախումբ
մը կազմուեցաւ այստեղ որ Արմէրի-
էն, Փարիզէն, Նիւէն և Անգլիանէն
եկած նախարարութիւնները մէջը
հաշուելով հազիւ 7000 Փրի գու-
մար մը գոյացուց ի նպաստ կամա-
ւորներու շարժումին. այսպէս նաև
ուրիշ յանձնախումբ մ'ալ որ կաղ-
մուած էր վաւեր. Պօղոս փաշա Նու-
պարի հրահանգին համաձայն, ամիս
ներ անցնելէ վերջը հազիւ իբր
3000 Փրանքի գումար մը հանգա-
նակած է. ինչ կը կարծենք, այսչա-
փով իբր հայ ամէն զոհողութիւնը ը-
րած վերջացած կը համարինք. կա-
յին որ կազմուած առաջին յանձնա-
խումբին համար համակրութիւն չու-
նէին. կան ալ որ վերջին յանձնա-
խումբին համար համակրութիւն չու-
նեցան, բայց ո՛ր ալ հակին մեր հա-
մակրութիւնները կամ անհամակրու-
թիւնները, յիշելու ենք որ մեծա-
գործութեանց և կամ առատաձեռ-
նութեանց համար միջոց չի պոստիւր.
կովկասի կոմսարներուն համար
նպաստ հաւաքող յանձնախումբը
լուծուեցաւ, վաղը գուցէ Արդ. Շա-
հույ պաշտպանութեան համար կազմ-
ուած յանձնախումբն ալ կազմուած
ի և ցրուի. սակայն և այնպէս գար-
նեալ միջոցներ ունինք մեր նուէր-
ները հասցնելու մեր համակրութիւ-
նը առաւելապէս շահող այս կամ այն
գործունէութեանց խումբերուն ըստ
կամու Այս մասին Արմէնիա լրագիրն
ալ օգտակար կրնայ ըլլալ և գի-
րութիւն սալ հայրենիքին նպաստել
ուղղներուն պատեհութիւն ընծա-
յիլու համար հանգանակութեանց
էջ մը բռնելով թերթին մէջ. ինչ-
պէս ա՛նգլոյս Փրանսական թերթե-
րը ամէն անգամ որ կոյ մը ըրած են
ժողովրդեան զգացումներուն հան-
գանակութիւն բռնելով թերթեր.
նուն մէջ տե՛ ազգային կամ բարե-
սիրական նպատակ մը համար՝ ժողո-
վորդը միշտ ինքնաբերաբար փու-
թացած է պատասխանել անոնց կոչե-
րուն առատաստուութեամբ. Գիտենք
նաև որ Պալքանեան պատերազմին
ատեն տեղւոյս Հիլլէն գաղթակա-
նութիւնը դրամական ո՛րպիսի նշա-
նակելի զոհողութիւններ ըրաւ: Շա-
տերէն մին ըսեմ. իմ ծանօթներէս
հակիրթ առատաստուով զրազող հա-
մետ խանութպան մը 10.000 Փր.ով
մասնակցեցաւ ազգային մեծ գաղա-
փարին իրականացմանը համար, մինչ-
դեռ մենք այդ խանութպանէն շատ
աւելի աշքառու դիրք ունեցող վա-
ճառականներ կը հաշուենք մեր մէջ
որոնք ձեռնպահ մնացին ցարդ, և
կամ ամենէն առատաձեռն երեցող-
ները քանի մը հարիւր Փր.ի խեղ-
ճուկ գումարով մը սասնակցեցան.
իսկ օրէ վաստկող ու օրէ ուտող դա-
սակարգը թէ՛ն բաղդատաբար շատ
աւելի առատաձեռնօրէն մասնակցե-
ցաւ քան ունեւոր համարողները,
բայց նոյն իսկ այդ դասակարգն ալ
չի կրնար դատուիլ հայրենեաց հա-
մար զոհողութիւն ընողի բարձրաս-

տիեանին վրայ. քանի որ ինչ է առ-
հառարակ արտասահմանի Հայերէն
պահանջաւածը, լոկ դրամական նը-
պաստ մը ընդհանրական համագոր-
ծակցութեան մէջ. ինչ չափով կը
մասնակցինք մեր դրամական նպաս-
տովը Արդ. Շահերուն, երբ մայր
հայրենիքին մէջ գոյութեան կոխը
կը մզուի. ես խղճովս համապատաս-
խան չեմ գտնել մեր միջավայրին
տուած նպաստը, մանաւանդ որ ծաղ-
րելի ալ կը դառնանք աննշան մաս-
նակցութիւնով մը պարտականու-
թիւնը կատարողի հօգիւր ալ առնե-
լով. Այս երկրին մէջ երիտասարդ
թուրքերու վայրագ կատախարու-
թիւնը չի կայ որ բռնի զմեզ մեր
բնակարաններէն դուրս հանելով ու-
նեցածինս յափշտակէ և խմովին
ամուլ վայրեր քշէ. Ֆրանսահա ազատ
և մարդասէր կառավարութեան տակ
անարգել քիչ թէ շատ կը շահինք,
կուտենք կը խմենք և հանդիս
կը նայինք. արդեօ՞ք Փրանսական
կառավարութեան հանդէպ երախ-
տագիտական պարտք մը հաւուցած
չենք ըլլաւ մեր կողմէ երբ իրական
կարեւոր զոհողութիւններով նպաս-
տենք դաշնակիցներու բաղդին հեռ
իւր բաղդը կոպող հայ կուսող տար-
րերուն: Ըստ թելադրութեան գաշ-
նակից կառավարութեանց զէպի
իրենց ժողովորդը՝ եթէ մենք տը-
տասահմանի Հայերս ալ յօժարինք
մեր ամենօրեայ հանդիսներէն զբի-
ւելով յարատեւութեամբ՝ բան մը
յատկացնել, այն ատեն վստահաբար
շոյափելի նպաստ մը ըրած կըլլանք
որ իր արժէքը կունենայ համազ-
գային գործակցութեան կողմէ մէջ
և միանգամայն զմեզ հիւրընկալող
երկրին երախտագիտական տարք
մը հաւուցած կըլլանք սե՛ն կերպով
ձեռնտու ըլլալով ուսուցիչ քաջ-
մանադիւերուն վրայ կուող քաջարի
հայ ոյժերուն: Մեր Մարտիլաբնակ
ազնիւ ազգակիցներէն տախալին կը
սպասենք ու կը յուսանք օգնութիւն,
ինչ ձևով և ինչ միջոցով որ կուզեն
տալ, ինչպէս մեր ընտանիքի մէկ
անդամին հիւանդութեան ժամանակ
ոնէ զոհողութիւն չենք խնայեր, նոյ-
նը ընենք նաև մեր մեծազայն ընտա-
նիքին, ազգին համար:

Գ.Ս.Ս.Ս.Ս.Ս.

ՌՈՒՍԵՆԹԵՐԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Հայաստանի մէջ ամենուրեք սար-
սափը ընդհանրական է ալ ես. Սե-
յովի եղբրքի բոլոր հայութիւնը կը
քշեն երկրի խորերը. կիրառանի մէջ
մինակ 70 տարեկանէ վեր ծերերն
ու պառաւները մնացած են. իրեւ
յեղափոխական ձերբակալած են 60
Հայեր և զնդակահարած. իսկ միւս-
ները քշած և ջարդած են: Նոյնը և
Տրապիզոնի մէջ. միւսակ 12 տարե-
կանէն վար եղողները պահած են,
իսկ միւսները քշած. Տրապիզոնի
չըլակայ հայաբնակ գիւղերը ևս

պարգևներ են միայն Շանա(1) անուն գիւղը չէ պարգևատրած իր գիւղացի-բաւթեան պատմաբան Ջէնք ունեցողները պարգևատրութեան կը դի-մեն: Այսպէս Շոտլանդի Գարաշիտարի մէջ հայ տղայութիւնը քաջաբար կը դիմարկեն: Չարգելով թիւք զորքը, գրաւած են բերքը և այրած կառավարութեան չենքը, այնպէս որ ասորսի ազգած են թիւքերին, խարբերդի մէջ ալ պայթած է ապրտամբութիւնը, իսկ Մուշի հա-յրութիւնը լեռները բարձրացած կը կռուի ապստեղով դռնի օգնութեան:

— Պետրոգրադի քաղաքագլուխ Կոնս Տոյստայ հայ փախտականներին համար պէ՛հ. կաթողիկոսին զրկած է 124.000 ռուբլի, որի 47.000ը իր միջոցներէն է հայթայած, իսկ 77.000ը, տուփային հանգանակու-թեան արդիւնքէն, կաշկածայէն Ար-գար և ընկ. ուղարկեր է 8000 ռուբ-լի:

— Յունիս 28ին (9 յուլիս) կերա-կի օր Սմինայի Հայոց կաթողիկոս Գևորգ Ե. ի օծման ներք տարեգա-րէ հանդիսակատարութենէն յետոյ էջմիածնի մէջ տեղի ունեցած է Գլխուոր կարգադրիչ Յաննամոյզ, վի Նիստ ուր յայտնուած է որ մինչև Նոյն թուականը զրկուած են հետեւ-ւեալ դուստրները հայ աղետեալնե-րին համար. վան՝ 85.000 ռուբլի. Մանաղիկերու 27.000, Ատրպատա-կան 27.000 և Քիթլիսի աղետեալ-ներին համար 10.000:

— Կովկասի փոխարքայի կարգա-դրութեամբ հրամայուած է բոլոր տեղական իշխանութիւններին ալակ-ցութիւն յայց տալ որ թիւքաշայ և Պարսկաշայ բոլոր փախտական-ները վերադառնան իրենց տեղերը որպէսզի կարողանան հաւձք ընել և պատրաստել իրենց ձմեռային պա-շարը: Գէպի հայրենիք դարձը ար-գէն սկսած է: Տեղափոխութեան ծախքը կը հողայ իշխանի Գլխու-ւոր Յաննամոյզով:

հրդարանի հայ Երեսփոխան և Երեւելի փաստաբան Գրիգոր Զօհրապի-նը կու ամիս կայ որ ան աքորուած էր Տիարպէթի և բոլորովին հաւանա-կան է որ վերջերս գլխաւորած 7 հայ երեսփոխանք մին ան էր:

Այս մասին «Թանուի օգոստոս 9ի թուին մէջ կը կարգանք հետեւեալը. «Գրիգոր Զօհրապ, որ երէկի «Թանուի մէջ երեցած հեռագրաւու-րի մը նայելով, թիւքերը մահացու-ցած են, հայ ազգի ամենէն մեծ դէմ-քերէ մին էր: Ժամանակակից հայ գրականութեան վարպետներէ մին եղաւ. աշակերտ՝ Ֆրանսայի իրա-պաշտների, գրած է նարպէտներ որոնք, իր գիտելու կարողութեամբ և նշանաւոր ոճի ինքնատուութեամբ, հայ Մափասանը ըրած են վինք: Երեւելի փաստաբան, հայ Ազգային Ժողովի և օսմանեան Խորհրդարանի կարեւոր անդամներէ մին եղաւ. Գե. Յաննամոյզ էր Ֆրանսերէնի և մէկ քանի իրաւագիտական գիրքեր հը-րատարակած է այս լեզուով. Պերիս-տոնեայ և միւլիման տարրերի գոր-ծակցութեամբ թիւքերին վերա-ծընելու կարելիութեան հաւատացած էր և եղաւ սահմանադրական վարչու-թեան ամենէն անձնուէր նեցուկնե-րէ մին: Ան գլխատուեցաւ Երիտա-սարգ թիւքերէն սրանք երէկ իր աշխատակիցներն եղած էին. 54 տարեկան էր:

**ՌՈՒՍ ԶՕՐԱՐԱՆԱԿԸ
ԹԻՒՐԲԱՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ**

Le Temps օրաթերթի օգոստոս 11ի թուին մէջ կը կարգանք հետեւեալը. «Խորտակելու համար սուսական յար-ձակողականը՝ որի նպատակն է Մուշը, Իւրքերը յուսահատական ջանքեր կընեն անցնելու Մերկէմիի լեռներէն և Մա-նակերտի ու Կոփի երկրամասին մէջ գոր-ծող սուսական զօրութիւնը ետեւի կողմէն շրջապատելու: Քանի մը օր առաջ կը յայտարարէին թիւքերը թէ գրաւած են խամուրը որ Տիատինի և Գարա-Քիթլի մէջտեղ կը գտնուի. բայց յայտնուէն սուս էր այդ որովհետեւ անոնք արգիւտած ձեացած են սուկաին այն զաղաթներին վրայ որոնք նորեւթ թուսերի ձեռքը ան-ցան Տայարի երկրամասին մէջ: Այս միտ կը յառաջանայ գէպի Մուշ, մինչ-դեռ Պայագիւնէն եկող զինուորներն ալ կարգիլեն թիւքերի ընթացքը:

Հիմա Մուշի և Պիթլիսի կացութիւնը յուսահատական կը դառնայ: Հայկական ա-պրտամբական շարժումը կը տարածուի և յեղափոխականները արդէն կորած են ամեն հաղորդակցութիւն իրարմի ձեռք: Թիւք գործերի մնացորդներն են որ իրենց հուսկիցներին, քիւրտերի հետ միասին կը կազմակերպեն պաշտպանութիւնը այս երկու ամուր քաղաքներին որոնք չպիտի ուշանան թուսերի ձեռքն ինչպէս:

**206 ՄԵՐ ՆԱՀԱՏԱԿԱՆԱԾ
ԴԻՒՑԱՆ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻՆ**

«Միակ առիթը դարեւրո շարքում, Հազիւ հազ եկաւ այս մեծ օրերում:

Վեց դարէ ի վեր մի մուշ գիւղեր էր, կեանքը և միտքը սուգ էին հագեր, Հեռուն շողողող մանանչն արեւին Ամասիայի էր զուլումի երկրին:

Միակ առիթը դարերի շարքում, Հազիւ հազ եկաւ այս մեծ օրերում. Վեռական մամուն՝ կիրք ու փառք մոռնաք, Սիրոյ լախտերով փլուեց մեր կապանք:

Ընց տանք որ մուշը չէ՛ր մեր գեղեցման — Անցեալի խոցեր, բամբին պատմութեան — Եւր քաղաղ կեանքի ընտրի՛նք բընաբան, Անխախտ կամք, հաւատք՝ դէպի ապա-գանս:

Երեսներէն պոթկող հաւանքը կապտան մեզից գերազայն ջանքեր, Տիրական կամքով ձեռնարկենք դործի, Այս է ծառացած պահանջ վայրկեանի:

Թանձրամիտ Թուրքին գերեզման դրին, Եունչ աղատութեան, վայելք գեփուրին, Գրախտ կիւման հայ լեռ ու դաշտին, Վարդի փոխեցին դալուկ դէմքն հարսին:

Ո՛վ հայ շինական, քրդական հօգան, Ո՛չ էլ չնայած մեկու պաշտօնեան Պրտիքով ծըրած բերքից չը դպնան, Հերկէ՛, սերմանէ՛, անվախ մեղուալան:

Հայ խանութպանը տէրն է վաստակին, Մաքուր հայ հօդի կուտալ սերունդին, Եւ վաշխառուի արատը արդէն Հայ դրամատէրի սրբուած հակաւն:

Մատարական ուժը հայկական Վկայականի է՛լ չէ մուրացկան, Իտէալական վեհ, պայծառ մաքով Նեոտի գէպի կեանք հողով և գործով:

Չգիտայ Մասիսի վեհ զոյգ քաղաքներ, Մայր Հայաստանի անմահ ըստինքներ, Է՛լ բեղմնաւորուած նոր առաջատուով, Մըծցնեն մանկտին կենսատու կաթով:

Եւ չանցած կէս դար, էլ կանչեալմար, Այն սե կոշմարը որ տեկց վեց դար, Հըրաշներ տուաւ հայու լուրջ հանձնար, Հիացմամբ դիտէր այցելուն ստար:

Միլիցան Թ.Ա.Թ.Ա.Ճ.Ե.Ա.Ն.
Rue Val-de-Grâce, 11 bis
Փարիզ, յուլիս 15ին 1915.

**ԿՈՒԿԱՍ ԿՈՍՏԱՆՈՒՐ ԵՐԹԱՆ
ՈՒՋՈՂՆԵՐԻՆ**

Չանազան տեղերէ մեզ կը դիմեն հար-քենելով թէ իրենց կողմէն իրենց ծախքով կողկաւ երթալ կամաւոր տրանսպորտի Հայաստանի գորաբանակին մէջ, բայց Մարտէյէն Ռուսիա երթալու համար բաց չանապարհ կա՛ն թէ ոչ:

Կը յայտարարենք որ Մարտէյէն Ռու-սիա երթալու ճանապարհ կայ, թէև քիչ մը երկար և հաւանօրէն 200-250 ֆրանցի շափ ծախք կը լինի (անշուշտ ծախսողի տրամադրութենէն ալ կախում ունի այդ): Ֆրանսական կառավարութեան կողմէն արգիւյ չկայ թիւքաշայատակ Հայերէն ճանքորդելու, բայց ասոր համար օրինա-կան, ձեակերպութիւններ կան կատա-րելիք և կասկածելի համարուածներին Քոլլաուտութիւն չլինիր. ուստի ճանքորդք պէտք է որ իրեն հետ ունենայ նաև Ֆրանսահ մէջ իր բնական քաղաքի իշ-խանութենէն իրեն տրուած permis de séjour կամ անցաթուղթ մը և կամ իր ինքնութիւնը (identité) հաստատող օրի-նաւոր թուղթ մը:

Ուղեգծի մասին աւելորդ կը համարենք մանրամաս յայտարարել այսպէս որովհետեւ այսօր ամենէն յարմար տեսնուած ուղե-

գիծը վաղը կրնայ փոխուիլ, քաղաքական զանազան համագամանքների փոփոխութեան հետեանքով:

**Ա. Զ. Դ.
Մարտէյի Հայ Երիտասարդներուն**

Միշտ Հայաստան մէկ ծայրէն միւ-սը արիւնի և սարսափի մէջ կը խել-դուի, մեր եղբայրները կը մարմնա-ւին, մեր մայրերը, մեր կոյս քոյրե-րը իրենց ամենանախիրական պա-տիւններէն կը լլկուին, կը պղծուին դաղանորէն կամ կը քուլին դերինե-րու պէս գէպի թիւքերու և գիւր-տերու մողզնութեան հարէմները, իսկ պառաւաններն ու երկխոսները կը խանձուին, կը խորովուին, տալին Մարտէյի Հայ Երիտասարդներէն ստուար թիւ մը անտարբերութեան և ինքնախնայութեան մէջ լուկ կապ-րի կամ շատ քիչ կը հետաքրքրուի իր սրբազան հայրենիքի մահամերձ ճիշերով:

Արդ նկատելով դատապարտելիա-թիւնը այս անտարբերութեան, խումբ մը երիտասարդներ, նախնական խորհրդակցութենէ մը վերջ, պարտք կգրան կոշ ընել Մարտէյի և շրջա-կայ արուարձաններու բոլոր Հայ երիտասարդներուն ներկայ գտնուիլ հաւաքովի մը որ տեղի պիտի ու-նենայ օգոստ. 22ի կիրակի օր, կէ-սօրէն վերջ մամը 3ին, «Կառ Պանէի սրահին մէջ (Bar Jli. Blanc, bould. Dugommier, N° 11 A.), ընդ համար ժո-ղովով մը կազմելու Հայ Երիտասար-դական Միութիւն մը և ընտրելու իր գիւնը անյապաղ գործի սկսելու համար:

Այս կազմուելիք Միութեան նը-պատակը պիտի ըլլայ նախ ընկե-րակցութեան ընդհանուր կապ մը հաստատել բոլոր Հայ երիտասարդ-ներու միջև և լուկ հայրենասիրական միահամուռ զգացումով մը խմբուիլ և աշխատիլ մեր ամենուս սիրելի և պաշտելի բայց և արիւնշուայ Հայաս-տանին համար, գէթ փոքրիկ օգ-նութեամբ մը, ինչով որ կրնանք, կեանքով թէ դրամով, բոլորովին ա-մթապարտ շննալու համար մեր այն կտրիճ եղբայրներուն քով որոնք աննկարագրելի անձնուիրութեամբ մը իրենց կեանքը կը գնեն հայրե-նիքի զահարեութեան սուրբ սեղա-նին վրայ:

Պէտք է շարժիլ երբ աշխարհի ամենախուլ և հեռաւոր տեղեր գըտ, նուաղ Հայերը կը խլրտին Հայաս-տանի համար, ինչո՛ւ հանդիշի երբ գործելու ժամն է ինչո՛ւ քնանալ երբ արթուն հսկելու պահն է, վա՛յ անոնց որոնք գեռ կը յամենան, ապա թէ ոչ Հայաստանի անէճքը անսոքք է և մահացու:

Խումբ մը Հայ Երիտասարդներ

ՄԱՀԱՊՈՅԺ ԳՐԻԴՈՐ ԶՕՆՐԱՊԻ

ժընէվէն օգոստոս 7ին տրուած հեռագիր մը կը գումէ հետեւեալը. «Կ.պօլսէն եկած հեռագրաւոր մը կիմացունէ մահը Օսմանեան Խոր-

(1) Շանա Տրապիզոն քաղաքէն մօտ 6 ժամ հեռաւորութեան վրայ գրէթէ բոլորովին հայաբնակ գիւղ մէ, բայց մէկ քանի տուն թիւքերէ. լաւ կազմակերպ-ւած է ինքնապաշտպանութեան տեսակէ-տով:

Գահիրէէն Սիրիացիներ գրած են
Փարիզի «Թան»ին թէ Սիրիայի ան-
ցուցած ճգնաժամը խեղճ Ասորի-
զորդին համար համակրութեան
մեծ շարժում մը յառաջ բերած է
Ամերիկայի և մանաւանդ Միացեալ-
Նահանգներին մէջ, Հանդանակու-
թիւններ կը լինին, նպաստներ հա-
ցրելու գործը կազմակերպելու հա-
մար յանձնաժողով մը կազմուած է
և ուստեստեղծներով ու ամէն անակ
պէտքի բաներով բռնաւորուած շո-
ղենաւներ զրկուեցան Նիւ-Եորքէն
Պէյրութ և Եմֆատ

Թիւրք կառավարութիւնը նախ
ուղեց գրաւել այդ նպաստները
բայց ամերիկեան հիպատոսներ
ցոյց տուած ազգու գիրքը յաղթեց
վերջապէս այդ գաւառութիւններին
և այժմ մասնաւոր յանձնաժողով մը
որ Պէյրութի ամերիկեան ֆաբրի-
կէի բրոֆէսէօրներէն Տ. Բէյրի նա-
խագահութեան տակ կը գտնուի,
առաջ բաշխուի կընէ Սիրիայի
չքաւոր ժողովրդին Ամերիկեան կա-
ռավարութիւնն ինք ալ զաղթել ու
զոյների տրամադրութեան տակ գրաւ
Սիրիայի խորքերը գտնուող իր յաճա-
նաւերը, գաղթողները Եգիպտոս փո-
խադրելու համար

600.000էն աւելի Ասորիներ ար-
դէն գտնուած են Ամերիկայ, որոնց
կէսէն աւելին կը բնակին Հիւսիս-
յին Ամերիկայի Միացեալ Նահանգ-
ները, Ամենցմէ շատեր ամերիկեան
երկրացի (citizen) եղած են, վերջա-
պէս Ամերիկայի Հրեայ գաղութներն
ալ յուզուած են իրենց կրօնակից-
ների Պաղեստինի մէջ կրած թշուա-
տութիւններն իմանալով և ասանք ալ
ուղեցին օգնութեան հասնել անոնց

Տ Ե Ղ Ա Վ Ա Ն

Ինչպէս արդէն յայտարարած
ենք, նոր հրատարակուած օրէնքի
մը համեմատ կառավարութիւնը ար-
տօնուած է վերջին մամուլակներ
Ֆրանսական երկրացի (citoyen français)
եղող տարահայաւաններին երկրացիու-
թեան իրաւունքը յետ տանելու կամ
այսպէս անելու, Այդ նկատմամբ իր
տաւած որոշումները կը հրատարակ-
ւին Պաշտօնական Օրաթերթին
(Journal Officiel) մէջ

Նոյն հրատարակութենէն կրնու-
նաւք որ հետեւեալ Հայերը պոհ-
պանուած են իրենց ֆրանսացիու-
թեան իրաւունքներին մէջ

Գաղափրեան Պատուար, Նաւաղ (navi-
gateur), ծնած կալիֆորնի (թիւրքիս)
1871 մայիս 14ին, կը բնակի Մար-
սէյլ, Նիքորս փողոց, թ. 45, բնիկ
եղած (naturalise) 1913 սեպտեմբեր
16ին, շարժուն վիճակի մէջ գործ
(mobilise), Ազգային տեսակէտով բու-
տեղեկութիւններ առնուած են իր
կաղաւթեան մասին

Ինչեւան Միլիան, հաստիքաւ, ծը-
նած Կ.պոլիս (թիւրքիս), 1851 հոկ-

տեմբեր 18ին, կը բնակի Նիւ, պու-
վառ Ծարկովի, Մարկըրիդ ամառա-
նոցը, բնիկ եղած 1914 սեպտեմբեր
15ին, Յրանաւ եղած է 20 տարեկ
ի վեր, Ազգային տեսակէտով բու-
տեղեկութիւններ առնուած են իր
կաղաւթեան մասին

ԱՐԱՐՆԵՐԸ ԹԻՒՐԿԵՐԻ ԴԵՄ

Գահիրէէն կը հեռագրեն օգոստ.
4ին.

«Միջագետքի մէջ Անգլիացիներ-
ըն ջախջախուած թիւրքական բա-
նակի ձաւարները երբ իրենց
խուռն վիճակի մէջ գէպի Պաղեստ
կը նահանջեն, այս քաղաքի ժողո-
վուրդը սոքի ելիր և չէ ուղեր անոնց
ներս մտնելուն թողարկելու, քաղա-
քային կառավարիչը, Սիւլէյման Նա-
զիֆ պէյ, զօրքերի կողմը լինելով, իր
բոլոր թիւրք պաշտօնեաներով մէկ,
տեղ վաճառեցաւ քաղաքէն, Յետոյ
Նազիֆ պէյ թիւրքական բանակի
ձաւարներով ուղղուեցաւ չիի միւս-
լիմաններ յորտվարներն եղող Նէ-
ճէա և փէրպէյա սուրբ քաղաքներ,
րին վրայ Այնտեղ ևս ժողովուրդը
թիւրքերին դէմ սոքի ելաւ, իմամ
ները խալիֆ Ալիի նախնական բեմի
բարձունքէն հաւատացեալները յոր-
գործեցին Գերմանների գաշակիցնե-
րին դէմ քալելու իր կառավարութեան
մէջ, թիւրք վալին հրետանիները
ուղեց Սէլէման, Էլ-Հիսէյնի դըմ-
բէթին, բայց ուսմբերը չկրցան հա-
նիլ անոր, Այս սրբապաշտութեան աշ-
ջէ թափառական ցեղերի և քաղա-
քացի չիի ժողովրդի բարեկութիւնը
ժայրակցութեան հասաւ, որոնք իս-
կոյն թիւրքերին դէմ քալեցին

Արիւնահեղ ընդհարում մը տեղի
ունեցաւ և կոխը շարունակուեցաւ
ամբողջ օր մը, երկու կողմէն հաւա-
սար կառավարութեամբ, վերջապէս
թիւրքերը նահանջեցին, ընթաց-
ները առին երկու թնդանթի և մեծ
քանակութեամբ հրացան ու ռազմա-
նիթեր, Յաղթական չիի պետերը
փառաւորապէս մասն ֆէրպէյա ուր
պատահելով վար առին սամանեան գրօ-
շախը կառավարական պալատին վը-
րայէն և տէր դարձան քաղաքին,
գալստամը ձեռքերը կապած Սա-
մուրա քաղաքը զրկելէ վերջ, Յետոյ
զնուցին իմամ Ալիի և տնոր արդի
Հիսէյնիի գերեզմաններին վրայ և
Գերմաններին գերի դարձած ար-
բաղից թիւրքերին դէմ յախմբե-
նակաւ թշնամութիւն ու խռիչքին

Արարական շարժումը ի սկզբան
կարծուածէն շատ տեղի կարեւոր կե-
րեի և ամէն սր թիւրքական իշխա-
նութիւնները նոր ընկերութիւնների
գոյութիւնը երեան կը հանեն սրանք
ստեղծելն մէջ կաշխատին արարա-
կան կառավարութիւն մը վերահաս-
տատելու համար, Տիւրքի և Արեւի
մէջ մասնաւորապէս չիիներէ կաղմ-
ուած գաղմի յանձնախումբ մը իր
ազգեկցութիւնը կը տարածէր ամբողջ
այդ երկրամասին մէջ, Նորերս ձեռ-
քակուեցան 26 պետեր և Լիւա-

նանի Այէ, քաղաքը գումարուած
զինուորական ատենանին առջև հան-
ւեցան, Հինգ հոգի մահի պատմին
դատաւարութեան, Ասոնց մէջ կը
գտնուին Պէյրութ նահանգի նախորդ-
երեսփոխանը և Սայտաի միւֆթին,
Միւսները բանտարկելութեան գա-
տաւարտուած են

ՀԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ռազմադաշտերէն եկած վերջին լուրերը
նպատաւար են դաշնակիցներին

Գերմանացիները վարսովին առնելէ
զետոյ իրենց ծրագրի համեմատ յառաջ-
դիմել չկրցան, Ռուսական բանակը որ
անկողն ձաւար էր, իր յարմար տեսած
կէտերի վրայ կը շարունակէ յարձակիլ
Գերմաններին վրայ և անհանգիստ ընել
զանոնք, իսկ իր նահանջած տեղերէն ա-
մէն բան ժողոված տարած ու անապատ
թողած է, այնպէս որ Գերմանները ոչինչ
կրնան գտնել հանգստանալու և ապրելու
համար

Գերմանական նաւատորմ մը, բաղկա-
ցած 9 զրահուորէ, 12 յանձնաւէ և քաղ-
մաթիւ զորքիւնաւորէ, յամառօրէն յար-
ձակում մ'ըրա օգոստ, 8ին Ռուսիայի Բի-
կա ծովածոցին վրայ, Այդ յարձակումը
յետ մղուեցաւ Ռուսերի իրաւասանակ-
ներ ուսմբեր նետելով նպատակցին յախ-
գութեան, Գերման յանձնաւ մը և 2
զորքիւնաւոր ռուս ականների բազմու-
լով վնասուեցան

Խաւարացիները կը շարունակեն միշտ յա-
ռախմաւ, Թէև կամաց կամաց խաւարական
առանին համեմատ, Qui va piano va
sano (ով որ կամաց կերթայ, ապաւնով
կերթայ)

Յրանաւի կողմը Թէև բաւական մեծ
այծ հաւաքած են Գերմանները, բայց
փոքր յախգութիւն մ'ալ չկրցան առնելու,
Արկանի կողմը յառաջանալու համար գա-
հաճառանց իշխանի բանակին կատարի
լանքերը բարձրովն ապարդիւն ձաւար են,
Իսկ Յրանաւցիները կը յառաջանան Ա-
գասի մէջ

Տարանելէն եկած վերջին լուրերը կի-
մաց տնեն որ դաշնակիցները կը յառաջա-
նան Կալիֆորնի մէջ, Թէև այդպէս զի-
քերն այնպէս են որ շատ գաւառութիւն-
ների պէտք է յաղթել յառաջանալու հա-
մար

Պուլխարիի պահանջներին պատասխա-
նող ծանուցադիր մը զրկած է քառեակ
համաձայնութիւնը, Թէև բնագիրը դեռ
չէ հրատարակուած բայց կերեի թէ այդ
պատասխանադիրը զոհացուցած է Պուլ-
խարիին

Յանառաւի նորընտիր Երեսփոխա-
նական ժողովը գումարուեցաւ օգոստ,
16ին Ժողովին ատենապետ ընտրուեցաւ,
182 քուէով, Տ. Չալիջիանոս որ վէնէդի-
րաակաւների ընտրելին էր, իսկ կառավա-
րականների ընտրելին, Տ. Տէրիս, 93
քուէ միայն ստացաւ, Քուէարկութեան
արդիւնքը ուժգին ծափահարութիւններով
ողջանուեցաւ, Կաւարիի կառավարու-
թիւնը հրամարական տուաւ իրեն պէտք
է յաջորդէ Տ. Վէնիզէլոս

ՆՈՐ ՍՏԱՅՈՒՄԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հայկ. Արամ Քալաբուտ-Արշուկեց,
ՄՐՏԻ ՄՐՄԱՆՆԵՐ, Հայ բանաստեղ-
ծութիւններ, Ֆրանսերէն Քարգմանու-
թեամբ, Հեղինակի լուսանկարով, Hag-
Aram Kibarian-d'Archeougantz, — Les
Mairures du cœur. Poésies arméniennes
accompagnées d'une traduction de

l'auteur. Paris. Imprimerie Polyglotte
G. H. Nercès. 1915.

(Երեսփոխարգ Հեղինակի գրած բանաս-
տեղծութիւնների երախայրքն է որ լոյս
ընծայուած է այս անգամ, զոհացու-
արուելու համար հայ և Յրանաւցի բա-
րեկամների Հետադրութեան Խթէ հարկ
եղած քաղաքը գտնէ, ուրիշ հաւաքածու-
ներ ալ լոյս կը տեսնեն, Թէև Հեղինակի
առաջին փորձերն են եղած այս գրուած-
ներ, կան կտորներ որ շատ գեղեցիկ են,
նոյն իսկ Հիւսիսային, Թէ՛ երկրակալութեան
Թիւններովը և Թէ՛ արտաւայտուած փափուկ
զգացումներովը, օրինակ՝ Մայրիկը, Աւե-
րակների կոչնակը, Անկեղեկ ժաշտերը,
Հայ մայրը են, Հեղինակը տեղ տեղ շատ
է օգտուեր բանաստեղծների ազգութե-
նէն, չեղելու համար տաղաչափութեան
կանոններէն

Տպագրութիւնն ալ գեղեցիկ է
Գինն է 2 ֆրանք, Հոյանտակաւն թղթի
վրայ տպագրուած 2 ֆր. և 50 անգմ.,
Ստանալու համար դիմել Հեղինակին 15,
rue Jean-Goujon, Paris, կարելի է ստա-
նալ նաեւ Արմէնիսի գրասենեկէն Մար-
սէյի մէջ)

Melik S. David-Bey L'Interprète mi-
litaire. L'ANGLAIS pour nos soldats,
cyclistes, automobilistes, brancardiers,
infirmiers, médecins etc. Prix: 50cen-
times. Editeur Albert Mericant, Paris-
L'adresse de l'auteur, S. David-Bey,
39, rue Lafayette, Paris

Dans la même collection. L'ALLE-
MAND. Prix 50 centimes.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԾԱՆՈՒ ԳԻՐԲԵՐ

ՀԱՆԱԶԱՆ, ՀԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ
Հ. Ա. Գոնտարձեան, — ԲԱՌԻՒՐԲ
ԳԱՂՂ, — ՀԱՅ, ՎԵՆԵՐԻԿԱՅԻ Ս. ՂԱՊԱՐ,
1914, Գին 1 ֆր. 10 (1,20)

(Գրականի փոքրագիր բառարան մ'է 710
երեսներէ բաղկացած, աճանագին և ֆրան-
սերէն գրեթէ բոլոր գործածական բառե-
րը պարունակող, վերջը գրուած է նաեւ
անկանոն բայերի խոնարհումը)

Հ. Ա. Գոնտարձեան, — ԳՐԱՊԱՆԻ-
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ-ԳԱՂՂ, 1914

(Մանր տառերով ու մաքուր տպագրու-
թեամբ 360 երեսներէ բաղկացած բառ-
գրքով մ'է որ 5,000ի շուրջ բառ կը պա-
րունակէ և վերջն ալ ընտանեկան կարգ մը
խօսակցութիւնները գրուած են, Ֆրանսա-
կան բացատրութեան տեղին ծանօթացու-
նելու համար) 1 ֆր. 05 (1,10)

(Գանձարեան) Բառալիք Գաղղեկի,
Հայերէն-Տաղերէն Հայապատու, Հոյանալ,
Բ. տպագրութիւն, 1912, Մանրատառ եր-
կիւնեան 1238 երեսներէ բաղկացած տառար-
գործ մը, Յրանաւերէն իւրաքանչիւր բա-
ռի հերումը հայերէն տառերով ալ գրե-
ւած է, Գին 6 ֆր. և 50 անգմ., Մար-
սէյէն գաւառ զրկուելու համապարճածախ-
քով 7 ֆր. և 80 անգմ.

Նոյն լաթակաղմ, 8 ֆր. և 30 անգմ.
Մարսէյէն գաւառ՝ համապարճածախքով-
9 ֆր. և 50 անգմ.

ՏՆՈՒԷ. — ՔՐԱՆԻԿ
Ս ՓՈՒԹՈՒԿԱԼԵԱՆ
ՍԱՐՍԷԼԷ
Հայկեան Տպարան Գ. Փոքրալիսեան
Le Gérant: François CARRIERE.
Marseille. — Imprimerie du Midi